

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Rokopisi se ne vnašajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$25.00 za pol leta; \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.00 na leto, \$22.25 za pol leta; \$1.50 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenske National Benefit Society.

Owned by the Slovenske National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.00, and foreign countries \$8.00 per year.

OGRADNIK DO 31

Datum v oklepjanju n. pr. (November 1-20) poleti valjajo imena in naslove pomeni, da vam je z tem danoval potrdila narodnina. Posredno je pravodarno, da se vam ne ustavi list.

VOLILCI NE POZABITE!

Volilci o pozabite, da sta Eugen V. Debs in Seymour Stedman, predsedniški in podpredsedniški kandidat socialistične stranke, predstavniki združene opozicije proti reakciji. Napravite v krožku pri besedi "Socialist" križec in pred imeni vseh socialističnih elektorjev, preden glasujete po dogovoru za kandidate v državne okrajne in mestne urade in zbole, če je bil tak dogovor med opozicijskimi strankami storjen. Kjer ni dogovora, tam pa volite samo socialistične kandidate od predsedniškega kandidata dolj do kandidata, ki kandidira za najnižji urad.

Volilci ne pozabite, da je od vašega glasovanja odvisno, kako se vam bo godilo prihodnja leta. Ako želite, da bodo podjetniki trgali delavcem mezde, jim prepovedovali delavsko strokovno organizacijo in narekovali delovni čas; da bodo oderuhi in profitarji in ljudski oderuh še nadalje narekovali cene samovoljno in odirali ljudstvo; da bodo prekupevalci in mešetarji še nadalje in neomoteno drli farmarje in delavce, tedaj glasujte za kandidate, ki jih vam priporočajo profesionalni političarji starih strank, ki niso drugega kot ponizna dekla miljonarjev in milijarderjev v Wall Streetu. Ali pozabiti ne smete, če boste glasovali sami za šibo, da vas tepe prihodnja leta, da ste izgubili pravico do stokanja in kritiziranja šibe, ki vas optela, ker ste sami izrekli ponizno željo z glasovnico, da naj vas tepe.

Volilci ne pozabite, kaj so vam obetali pred zadnjimi volitvami profesionalni političarji starih strank, ko ste odhajali na volišče. V kakšnih lepih farbah so vam slikali bodočnost. In kaj ste dobili?

Podjetniki so pričeli trgati in razbijati delavske organizacije. Ko so jeklarski delavci zaštrajkali, da si pribole večji kos kruha, so padali po njih glavah kozaški in policijski krepljci. Metalo so jih v ječo, ker so se drznili zalučati jeklarskemu trustovcu Garyju v obraz, da ne delajo, ker se ni oziral na njih zahteve. In drugim delavcem se ni godilo bolje, kadar so zaštrajkali.

Farmarjem so obljubili zlate čase. In kaj so dobili? Cena volni, pšenici in drugim pridelkom je tako padla, da so farmarji garali skoraj zastonj skozi vse leto. Ali kadar farmar kupuje produkte, ki mu jih ne da njegova farm, takrat farmar občuti trdo pest profitarja kot industrijski delavec.

Volilci ne pozabite na trpljenje zadnjih let, ko odhajate na volišče. Pred vsem pa ne pozabite, da ne bo nihče osvobodil delavcev in kmetov iz kremljev oderuhov in izkoriščevalcev, če se sami ne bodo osvobodili.

Delaveci in farmarji! V torek imate priliko, da se osvobodite, če ne boste glasovali za kandidate, ki so jih postavili profesionalni političarji obe starh strank — republikanske in demokratične.

Volilci, ne pozabite na to resnico. Storite svojo dolžnost in porazite reakcijo na volišču, ki zdaj zopet ohlovi dviga svojo strupeno glavo.

Agitirajte, delajte in pojrite z zavestjo na volišče, da morajo pasti kandidatje, ki so jih postavili profesionalni političarji!

Cudezni človek. — Kneza Miha Aleksandroviča so boljševiki najmanj desetkrat ubili, preden je bil saj v časopisu tako ubit, da leto dni niso poročali o njem. Naenkrat je pa zopet brzjav sporocil, da se Miha, carjev brat, nahaja v Siamu, kjer lovi slone in tigre. Teden kasneje je pa zopet brzjav sporocil, da se nahaja na Vranglovi fronti v južni Rusiji.

Kaj bo prihodnjič povedal brzjav? Najbrž bodo Miho zopet ubili boljševiki, kajti nahaja se v Rusiji. Ubiiali ga bodo nekaj časa, Miha bo pa sproti in vsaki dan vstajal od smrti, dokler ne bo brzjav nekega dne sporocil, da lovi leve v francoskem Kongu. Povest bo zopet pričela kakor o junaku v "šundromanu", ki zjutraj ubije dva človeka zaradi tega, da pôpoldne njega ubijejo in da lahko drugi zopet od mrtvih vstanec.

DOPISI.

Kansas City, Kans. — O delavskih razmerah v tukajnjem mestu ne bom veliko poročil, ker so skoro iste kot sploh po vseh Združenih državah in ni nobene posebne razlike. Cene življenjskim potrebščinam se vidno premičajo, kot kazalec na stenski ura — razumno, da navzgor in vse kričanje po velebizniskih listih ne more znižati cene, ker veleprofitarji sami nočejo diktati to kričanje, katero ima samo namen zmeniti ljudstvo, da misli da je vsecene. Ko pa gre delavska gospodinja v prodajalno, pa mora vsako stvar še dražje plačati, kot je pa bilo prej.

Kako lepo je razdeljena plača v tukajnjih tovarnah, se pa razvidi iz naslednjega: Delavec zaslubi na deset ur takoj \$4 in na osem ur pa \$4.24. To se bo gotovo marsikom zdelo čudno, toda to je resnica, ker sem čul to iz naših človeka, kateremu lahko verjamem.

V tukajnjem mestu se zelo "spoštuje" svobodno zborovanje, gotovo v prvi vrsti delavsko. Vsako soboto zvečer kričijo govorice vrste "apostoli" na vseh križiščih na vse grio, da jim gumbe odpadajo pod vratom. Kričijo na vso moč in kličajo nebesa na pomoc, da bi spreobrnili to pregrevno ljudstvo. Ne prežene jih nikaj drugi, kot samo kakša velika plaga. 25. oktobra zvečer je pa bila sklican shod vseh tukajnjih delavcev v Hrvatsko-Slovensko dvoranu na vogalu 5. in Elizabeth ulice, na katerem je govorila gospa Ella Reeves Bloor iz Chicago in v svojem govoru pojasnila z izrazitim besedami sedanji položaj delavstva in veličkovanje od velepodjetnikov in ljudskih izkorisnikev sploh. Tega shoda se je udeležilo veliko število delavcev vseh narodnosti. Med govorom je vladala še svoboda, toda kakor hitro je končala svoj kramni govor sivovala ženica, je tudi takoj končala svoboda zborovanja. V dvorano so prišli "članji reda in miru," koliko jih je bilo vse črno. Aretirali so stare sivovalo ženico in jo odcepili v zapor in z njo 15 drugih delavcev, ostale so pa zastrazili v dvorani in nas so poslili na prostoto še čez kakih 15 minut.

Meni se je to pripletilo pravikrat v celem življenju, da bi bil ia kakem političnem shodu začrtan, da bi ne more zapogneti lisorane, kadar bi se meni poslušalo, ako sem prav živel prej v avtokratični državi, kjer je avtoracija držala vse delavstvo za vrat. In sedaj se mi je pa pripletlo v demokratični državi, kjer ustava jamči vsakomu državljanu svobodno zbiranje in zborovanje.

In tukaj imamo vse delavce v Združenih državah lep dokaz, v kolikor se spoštuje ustava, aka so na krimu stranke tisti, katerim je v prvi vrsti mar sveti "\$", v drugi pačestnosti "\$" in v tretji več rodni "\$" itd. in ustava spoštujejo le takrat, kadar jim tako vsega biznis, kateri jih začetek in tonec v vsem. Delavci, kdo hočemo, da bo ustava Združenih držav v resnični spoštovanju in tudi vstopljena v vseh točkah, se moramo boriti za to. In oranje za izvajanje demokracije je glasovnica z roki, katero porabimo drugega novembra. Udeležimo se vse od prvega do zadnjega volitve in oddajmo naše glasove kandidatom, kateri so postavili politično organizirani delavci. Nihče ne more ostane doma!

Kdo ostane na volini dan doma in se ne udeleži volitev, ta izjavlja, da mu je vseeno, kako bodo razmere ozroma položaj za delavstvo v prihodnjih štirih letih. Kdo se pa udeleži volitev in odda svoj glas kandidatu, katerega je postavil velebiznis in ga priporočajo velepodjetniki in veleprofitarji, ta izjavlja, da je popolnoma zadovoljen s sedanjimi razmerami in da želi, da bi bilo delavstvo še bolj zatirano, da je draginja Evropskih potrebščin še premajhna in da mora biti še večja, da so delavcev še premajhne in da morajo biti zmizane in da je največji greh biti član strokovne in politične delavske organizacije.

Torej delavec, kdo hočei živeti kot človek in ne kot sušenje, pojdi na volitev in oddaj glas kandidatu, kateremu si prepiran, da bo deloval za te, oddaj glas kandidatu, namreč Craw-

dalu, katerega so postavili politično organizirani delavci.

Tukaj se je organizirala "Farmarsko-delavska stranka" in ko so je ta organizirala, so bile navedene vse organizacije in stranke, delavske gotovo. Nominirani so bili moži, ki so bili in so še vedno na naši strani in se vedno borili za delavske interese in pravice delavstva, ki so delavci in nujaki može in nam vsem delavcem dobro poznani. Ker se postavite vedno spreminja glede volitev in splet dobročine glede volitev, v sledi tega je bilo man nemogoče postaviti te kandidati kot kandidati "Farmarsko-delavske stranke" ali pa socialistične stranke, ker akoravno bi bili izvoljeni, bi jim republikanska stranka ne dopustila sedežev oziroma bi ovrgla te volite.

Rojaki, delaveci, gotovo vam je že zmanj, ko so bili v tukajnjem okraju izvoljeni nekateri socialistični kandidati, in katerim včasih ni hotela priznati sedežev in so jih takoreč spolili iz uradov. Gotovo vam je to še dobro v spominu. In radi tega nam ni kazalo drugega, kot to, da smo se poslužili "demokratične volilne liste (ticketa)" in pri primarnih volitvah smo prodili.

Vsled tega opozarjam vse delavce-rojake, da so vsi kandidati, ki bodo na demokratiski volilni listi od governerja dol, nasi kandidati in oddajte glasove tem kandidatom. Za predsednika Združenih držav in podpredsednika pa volite Debsa in Stedmana, za kongresnike v tem okraju pa volite John D. Turingtona, ki pa včasih je bil dobro poznate in ki ste ga pred štirimi leti izvolili na socialistični volilni listi za okrajnega župana. Kolikor se pa tiče drugih kandidatov na demokratskem "ticketu" pa ne vemo kaki so, najbrž prijatelji premogovniških baronov.

Kot že omenjeno, volite za slednje kandidate: Predsednika Debsa, podpredsednika Stedmana (oba na socialističnem ticketu); za kongresnika v tretjem kongresnem distriktu države Kansas John D. Turingtona; državnega senatorja (State Senator) H. F. Leonard, farmer; poslanca (Representative 20th dist.) — J. H. Cassius, farmer; poslanca (Representative 21st dist.) — W. A. Ward, delavec (strojniki); okrajski pisar (County Clerk) — Ernest Smith, premogar; okrajski pravnik (County Attorney) — Charles Truby, farmer; vodja semiške knjige (Register of Deeds) — Wm. Howe, premogar; župljanski sodnik (Probate Judge) — E. E. Haney, advokat; serif (Sheriff) — Wm. Jenkins, premogar; župljanski superintendent (Co. Supt. of Schools) — Maude Skinner, premogar; pisar okrajskega sodišča (Clark District Court) — Edna M. Burns, delavec; okrajski župnik (County Assessor) — Harrison Yancey, premogar; visješolski zaupnik (High School Trustee) — Max Compton, premogar; visješolski zaupnik (High School Trustee) — M. E. Raymond, premogar; mireški oglednik (Coroner) — Dr. J. B. Gardner, delavec; okrajski komisar (Co. Com. 1st dist.) — P. S. Needham, delavec.

Ringo, Kans. — Rojaki, delavci v okraju Crawford, Kans. Zmanj vam je, da se vršijo drugačna novembra t. l. t. j. prihodnji torek volitve in na ta dan smo mi volilci gospodarji, na ta dan odločimo, ali bomo ostali še udeležili sužnji pod governorjem Allenom, ali se pa bomo oprostili.

Upamo, da se še dobro spomijate njegovih "prostovoljev" in bojnikov za časa premogarske stavke v tukajnjem državi. In sedaj pred volitvami je zoper ves sladkih in se nazivlje priatelja delavcev. Njegovi agitatorji so na nogah noč in dan, najeti so vse korporacijski advokatje, da hodijo od kraja do kraja in pridigajo, kajki sreča bo za delavstvo, nako bodo izvoljeni republikanci.

Rojaki, delaveci! Vzemite si dobro v spomin tegu Allenu! Vsega je že znamo, da smo delavci tukaj, sedaj sužnji in nemogoče nam je izpolnjevati naših dolžnosti in kakor tudi ne rabiti pravice, katerih nam predpisujejo naše organizacije.

Delavci rojaki! Enajsta ura je in jo še čas, da izboljšamo naš položaj in se otresemo sužnjev. Kdo je izrekli za program, katerega je izdelala Farmarsko-delavska stranka in radi tega je dolžnost sihernega delavca in siherne žene, ki imajo volilno pravico, da se udeležijo teh volitev in oddajo glasove za omenjene kandidate.

Delavci rojaki! Enajsta ura je in jo še čas, da izboljšamo naš položaj in se otresemo sužnjev. Kdo je izrekli za program, katerega je izdelala Farmarsko-delavska stranka in radi tega je dolžnost sihernega delavca in siherne žene, ki imajo volilno pravico, da se udeležijo teh volitev in oddajo glasove za omenjene kandidate.

Delavci rojaki! Enajsta ura je in jo še čas, da izboljšamo naš položaj in se otresemo sužnjev. Kdo je izrekli za program, katerega je izdelala Farmarsko-delavska stranka in radi tega je dolžnost sihernega delavca in siherne žene, ki imajo volilno pravico, da se udeležijo teh volitev in oddajo glasove za omenjene kandidate.

Delavci rojaki! Enajsta ura je in jo še čas, da izboljšamo naš položaj in se otresemo sužnjev. Kdo je izrekli za program, katerega je izdelala Farmarsko-delavska stranka in radi tega je dolžnost sihernega delavca in siherne žene, ki imajo volilno pravico, da se udeležijo teh volitev in oddajo glasove za omenjene kandidate.

METEORITI.

POLITIČNI OGLETI,
ki posredovano.

Zadnje čase vidimo velike politične oglašev v "delavskih" listih, ki se pa kažejo, da se kar kažejo. Nas oglaš, ki ne stane nič, pa se resimo.

Dvojčka Harding-Kaks.

Tisoč komaj čakajo 2. novembra, da presiedajo s starega ključeta na novo ključ. Tisoč, ki se se nevedljivi dnevi, zahtevajo da se draginja poveča. Tisoč, ki so že sjeti fantazične vojne, molijo za novo vojno; tisoč, ki se zaupajo tudi narodov, dobrobitajo ligo imperialistov; tisoč bi se rad izmeblj infuzikanov in kozakov, pa hodoč, da izseljenci in kosaki ostanejo. Milijoni modejo več stati na pletki in načrti pod kap.

• • •

Velika topla volkov se skrije v krog po deželi. Volkovi gledajo, da bi koga pozrli, toda volkovi siti in koze cele — je nemogoče.

• • •

Mister Kaks je za koncesijo in mister Trdabuča tudi. Kaks je Trdabuča sia v stanju objektov vse rasum ene same reti: objekti ne moreta, da stepi kapitalizem z delavcevga cilnika. V tem odru mora biti faktor: delavci konji, kapitalist pa jezdec.

• • •

Od kod pride denar, ki ga demorepublikanci generirajo v tem odru, pred volitvami.

Smešno upraševanje! Iz tudički žepov. Najprav nam obseglo bomo, da udobno live in potem v tem odru mora biti faktor: žepov. Najprav nam obseglo bomo, da nekaj več, kar nam pred volitvami "radodarno" posrejajo nazaj v sveto, da jem dovoljno obiranje žepov je širi la.

• • •

Demokratična "Američka Domovina" je izdala prilogi in republikanici generirajo v tem odru, pred volitvami.

Ce hi ameriški delavci ravljajo dobra pamet, da bi prihodnji torek izvolili tristo socialističnih kongresnikov in pred volitvami socialističnih senatorjev?

• • •

Ce hi ameriški delavci, ki so nam vili, kako hitec ni potem komaj odpravil profitarske zakone, temveč kdo bi potem izdelal vse te socialistične posilance kongresa?

INOZEMSTVO.

Razko zlato prihaja v Ameriko.
London, 28. okt. — "The Financial Times", organ angleških bankirjev, piše, da so zastopniki ruske sovjetske vlade kupili v Združenih državah 113 lokomotiv, katere se plačali z zlatom. Zlato je še bilo poslanino iz Estonije v New York.

Angleška vlada deportirala zastopnika delavske časnikarske agenture.

London, 28. okt. — Vlada je odredila, da se deportira iz Londona E. J. Costello, glavni urednik Federated Press, prve in edine delavske časnikarske agenture v Združenih državah. Tukajšnji delavski listi protestirajo proti načrbi in pravijo, da se vlada vsekakor boji resničnih časnikarskih porodil, ki odhajajo iz Londona v Ameriko.

Sovjetska ofensiva v južni Rusiji.
London, 28. okt. — Iz Moskve javljajo, da so sovjetske čete okupirale Novopavlovko na Vrangelijev fronti. Bojevanje se nadaljuje jučno od Letičeva.

Anglija ne bo zaplenila lastnine Nemcev.

Pariz, 28. okt. — Francoska vlada je prejela uradno obvestilo, da je Anglija sklenila, da ne bo zaplenila lastnine Nemcev na angleških tleh, ki je bila zasezena tekom vojne. Francoski vladi to ni po volji in pravi, da ne bo posnela Anglije.

Terrorism na Irskem.
Dublin, Irsko, 28. okt. — Vojaški policisti so senci napadli vas Skerries blizu Balbriggana, toda dobili niso oseb, ki so jih iskal, kajti ljudje so se povračamo po skrili. Policisti so ujeli nekega dečka, ki je bil sam v bližini in po neje je bilo njegovo truplo najdeno na polju s petimi kroglastimi v prsih.

V Thurlesu so policisti ustrelili stiri svinčnjove in več je bilo ranjenih. Policisti so tudi razgledali dve kooperativni mlekarji v Lixnawu. V tem kraju so tudi ujeli dva dečka in ju prisili, da sta stala eno uro do pasu v vodi v tem položaju so ju tepli po glavi. V Dublinu so angleški detektivi s četjo policijstov vložili v dve banki in zaplenili več tisoč stotinov, ki baje pripadajo "vladi irske republike".

Irci ne bodo ved stekali z glasom.

London, 28. okt. — Iz Dublina poročajo, da so voditelji irskih republičanov apelirali na ostale glavodne stavkarje v zaporih, da naj prično žesti, kajti domovina ne bo nič na boljem, ako se umore z glodom. Da li so se stavkarji pokorili, ni še znano. Iz Corka javljajo, da je devet stavkarjev, ki se postajo že 80 dni, na robu groba.

London, 28. okt. — Mrliško ogledna porota je zaključila, da je Terence MacSwiney umrl vselej srčne slabosti, ki je prišla radi dolgega stradanja. Njegovo truplo menda danes odpeljejo na Irsko, skoč bo vlažna dovoljna. Truplo leži v katoliški cerkvi sv. Jurija v Southwarku, londonskem predmestju, in velike množice londonskih licev se zbirajo okrog cerkve.

Industrijska kriza na Švedskem.

Stockholm, 28. okt. — Švedska stoji pred veliko industrijsko krizo. Kapitalisti upirajo na kraj, da je treba zniziti davke in povisiti carino.

Poletja ratificira: mir z Rusijo.

Varsava, 27. okt. — Poletja narodna skupščina je soglasno odobrila preliminarne mirovne pogodbe z sovjetsko Rusijo, ki je bila sprejeta v Rigi. Poletja delegacija kmalu odide v Libavo, kjer se izvrši formalnosti izmenje ratifikacij z rusko sovjetsko delegacijo.

[Vseriški kongres sovjetrov je ratificiral preliminarne mirovne pogodbe s Poletjo pred nekaj dnevih.]

Sprememba v vlasti na Dunaju.
Dunaj, Avstrija, 28. okt. — Trije socialistični tajniki v ministrstvu zunanjih zadev so resignirali in dr. Seitz, predsednik republike, je imenoval na njihova mest

krščanske sociale. Dr. Renner je tudi odstopil, ker neče biti v kabinetu s klerikalci. Novi parlament se otvoril 10. novembra in takrat bo imenovana nova vlada in izvoljen bo nov predsednik republike, ki bo najbrž dr. Ritterlein, vsečelšeni profesor in krščanski socialist.

Revolucija v Boliviji potlačena.

Buenos Aires, Arg., 28. okt. — Meščanska revolucija v Boliviji je bila samo en dan. Vladitec čete so takoj zadušile vstajo in 27 voditeljev je bilo ujetih in takoj ustreljenih. Bolivska vlada je uvedla strogo cenzuro.

Silvia Pankhurst dobila šest mesecov zapora.

London, 28. okt. — Silvia Pankhurst, sestreca komunistične "Workers' Dreadnought", je bila danes obsojena na šest mesecov zapora, ker je med pomorski raziskovalci "punkarske" tiskovine Pankhurstova je tudi bila obtožena, da je v redni pismeni zvezki z Leninom.

JAVNA ZAHVALA.

Slavonie Immigrant Banka v New Yorku.

Cenjeni:

Zahvaljujem se Vam za danes poslano mi vložno knjižico od Zemljoradničke Banke iz Belgrada za 8000 dinarjev, katere sem po Vami tja poslal.

Poklicnjev je potrebovala samo en mesec in prisla je na svoje meeto. Vi poslujte vrlo hitro, in ako vsakega tako zadovoljite kakor ste mene, to Vam je zajemčen najbolj uspeh. Priporočam vsakemu, kateri se še o tem prebridal, da poizkuša.

S prijateljskim pozdravom ostanjam

Luj Lukič, Box 461.
Ruth, Nevada, dne 4. okt. 1920.
67 '20

**VELIKA RAZPRODAJA
ZA RABLJENIH
TRUKOV (AVTOMOBILOV).**

**PRIDITE V SOBOTO
IN NEDELJO, KO BOMO
PRODALI**

50 AVTOMOBILOV.

Prostor prodaje je na prazni leti pri

**2340 WABASH AVE.
CENE SO \$100 IN VEČ
NA LAHKE OBROKE
BREZ OBRESTI**

onim, ki imajo dobra priproročila bomo prodali tudi na določena odpelnila.

BREZ OBRESTI.

Cena za voz	Plačaj takoj odpeljanje	Mesečno
\$ 200	\$ 75	\$25
\$ 300	100	50
\$ 400	150	35
\$ 500	175	40
\$ 600	200	45
\$ 700	250	50
\$ 800	300	55
\$ 900	325	55
\$1000	350	60

Nobenih obresti se ne plača.

PRIDITE ZGODAJ

**MI VZAMEMO TUDI VAS STA
RI AUTO V ZAMENO.**

(Nič ni starejšega od 1912)

**NAJBOLJŠE SE VEDNO PRVO
PRODA.**

ZAPOMNITE SI PROSTOR.

PEAZNA LOTA

2340 WABASH AVE.

MITCHEL AUTO CO.

V soboto in nedeljo samo bo ta prodaja, brez injome

DNE ALI SOLNCE.

**PRODAJA PRIMNE TOČNE OB
9 URS A. M.**

Vse se lahko prideli in pregleda predno se zaključi krepčja in si cer na 2328 Michigan Ave. Odprt ob včerih.

AVSTRILJSKI VOJAKI.

Moldi, ki so bili vojaki v avstrijski vojski za časa svetovne vojne, sedan lahko pridejo iz Jugoslavije v Ameriko, da vam načrti zanesljivo prošnje in druge potrebne listine.

MATIJA SKENDER
javni notar za Ameriko in starejši.

2227 Butte Str., Pittsburgh, Pa.

On vam jemči, da pride osred, ki si jo želite k sebi — ali pa vam povrne denar. — V vseh pravilih in notarskih podpisih pa v zadevah, ki so v zvezi s potovanjem vaših ljudi iz starega kraja, se obrnite meni, pa boste v vseh zadovoljni.

rakaj, on je za vas, a vi boste zasni.

Kako postanete bogati.

Vsačemu mlajšemu človeku je odprt velik zaklad — izobrazba. Živec v Ameriki ne morete reči da ste izobraženi, če ne razume časopisov. Upravičeni ste pač prvih par let, kadar pa je tu po pet, deset ali celo dvajset let, mina izgovora razen v posebnih slučajih. Vsak rojak po štirideset leti bi si moral amatrati za lastno dolžnost, da se nanci angleščine vsaj toliko, da razume časopise in lahko pametno zasleduje ameriško politiko in ameriške družabne razmere. Velika pomoč pri učenju vam bo Angleško-slovenski besednjak, ki ga je sestavil dr. Kern. V njem dobite 25,000 angleških besed tolmačenih na slovensko. Označena je tudi angleška izgovorjava s slovenskimi črkami. V vsaki hiši bi moral biti en izvod. Cena mu je \$5. Naročite ga na ta naslov:

DR. F. J. KERN,
6202 St. Clair Ave.,
Cleveland, Ohio.

Istotam lahko naročite Zormanova pesmi. Ostalo jih je še par. Pošljite denar naprej, ker po poštrem povzetju več stane in se posiljate zakašni.

Edini starokraljski
SLOVENSKI ZDRAVNIK
v Pensylvaniji

Dr. M. Miljevič
proje vojaki zdravnik in redni zdravnik delavske bolničnice v Gradcu na Stajerskem.

417 — Wood Street
PITTSBURGH, PA.

DR. JOSEPH V. GRAHEK

ZDRAVNIK

Uradne ure so: 10:00 ujutrij
do 2:30 popoldne.

848 E. Ohio Street

Telefon Cedar 2388

H. S. PITTSBURGH, PA.

Sporočilo.

Odgovarjajoč na številna vprašanja sporočam rejanjem po Ameriki, da sem se vrnil 3. oktobra iz starega kraja, kamor sem želil znamenom, — prvič, da se seznamim s tamkajšnjimi razmerami, pred vsem gospodarskimi, in zlasti v kolikor pridejo iste v uporabo za ameriško rojake. — drugič sem želil tudi z namenom, da se osebno seznamim s težkočami, katere imajo jugoslovanski potniki v raznih križiščih, kakor v Parizu, Baselu, Trstu, in Ljubljani, in v teh mestih upostavlja na svojo trdko zastopstva, na katere se bodo v slučaju potrebe potniki z naseljivostjo obračali.

Na podlagi poslanja razmer v Jugoslaviji, pridejenega z nadtrimestnim opozevanjem, mi bo mogoče še točnejše in v večji meri skušiti svojim rejanjem, kakor da sedaj, zlasti kadar rablji kdo kakor informacije o nalaganju demarja v starokraljska podjetja itd. Dalje bo moji tvrdki potom njenih zastopatov v omenjenih mestih mogoče auditirati pomoč našim potnikom, bodisi onim, ki potujejo iz Amerike, kakor tudi onim, ki potujejo v Ameriko.

Zahvaljujoč se rejanjem ob tej prilici, za veliko dosedanje načinjenost in zaupanje ter pripovedovanje se tudi za naprej, ostajam z edilčnim spoznavanjem.

LEO ZAKRAJSEK,
70—9th Avenue,
NEW YORK, N. Y.

**GRAMOFONSKIE
PŁOSCE**

Przez po
nowi czasie

Velka
saloga
ur in
statnina

Wm.
Sitter
Co.

5005 St. Clair Av.

Cleveland,
Ohio

ZA BOŽIČ LAHKO POSLJE VSAK ZABOJ SVOJ-

CEM V STARI KRAJ.

Sprejetemo zabeležitev do 1.000 funtov težke, teda zabeležitev morajo biti močni, da se ne razbijajo.

Možemo odpeljati vse zabeležitev sred novembra, tako da jih dobene zagotovimo za božič.

Rečemo nam, da prevoz je 15 centov za funt. Kdo bo poslal naj poslje tako, da jih dobene do 10. novembra.

EUROPEAN TRADING & EXPORT CO.,

STRUKEL & HORAK,

58 — 9th Avenue

NEW YORK, N. Y.

Severova zdravila vzdoljajo
z vsej Ameriko.

Slabosti ledic

in lahko vas celo vrsto bolezni, ki zabeležijo z glavobolom, z bleidom in vrtom obrazom. Gleman, Cinkov, helen, uriniranje in omekševanje obrazom. Kar občutite, da so vse ledice v neredu, se izgubljajo čas, zasek dobite.

**Severa's
Ledsyl**

(prejte znak kot severova zdravila za občutje, skozi četrdeset let je to ladino).

advarila uspešno pogovarja razne narednosti ledic in jetar. Na tisoč trdelnic je bilo v tem letu in so izdrali, ker so zabeležili. V drugi meri, 250 in 51. Po vseh lekarjih.

W. F. SEVERA CO.

CLIFTON HALLS, IOWA

POTREBUJEMO

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Smrtna nesreča. Dne 2. okt. se je podal 47 let stari delavec Franc iz Vrtojbe na Goriškem na svojo njivo za vaso, da uredi nekaj okoli rastlin. Ko je pa na njivi vlekel neko žico, ki je bila zapičena v zemljo, da jo iztrga in vzravnava, vpoči pred njim ročna granata, katera ga je popolnoma razmesarila tako, da je čez par minut izdahnih. Moramo omeniti, da je pred letom danavno na isti njivi in na istem prostoru ubila granata njegova sina.

Bovec. Naš ljubljeni trg se nahaja v zadnjem kotu Julijske Benečije kot zadnje pravo kulturno središče in nekdaj skoro najmočnejša klerikalna trdnjava, se je sedaj močno pobarvala na rdeč! Vse ljudstvo je nezadovoljno! Vse godnja in preklinja z stisnjennimi pestmi proti našim oderuhom in narodnjaškim kmetom! Pa kje se ježe naše mevže! V gostilni, ko se na dobiček dotičnega krémara napijejo. On se jim seveda smeje. Ker več kot pijejo, več ima isti dobiček! A ko jim rečete, naj stopijo v naše vrste, nimam denarja, je odgovor takih mevž, ki so delaveci a nočno delavstvu pomagati! To so naše izdajice! Za podpiranje dobrih stvari in delavstva zato nima naš Bovčan denarja! Priredi pa kakšen kapitalistični krémarski radi kislega vina ples, potem ti leti vse tja. Tam ne manjka denarja za kisino vino za godbo, tam ni škoda čevljev ne oblike. Taki so z malimi izjemami naši Bovčani. Na tak način naj pride potem naš kmet in delavec kvišku, ko všeč vsak na svojo stran? Jaz pravim, po tej poti ne pridite nikjer do svojega cilja. Delavce kakor tudi kmet imajo pred očmi, kdo te je pred vojno, med vojno tlačil in kdo te sedaj če le more tlači, in izkoristi. Ali vaju obeh še ni vojaka spremetovala! Naš kmet če ima par kroglice že misli, da ne smeti biti socialist in da mora držati za "narod". Jaz vam rečem da

dokler ne bude držal kmet in delavec skupaj, vas bude par bovkih magnatov držalo v kremljih. Rotim vas delaveci, ki ste se zasepljeni, oprostite se teh kremljev, dokler je še čas. Stopite kot en mož v naše vrste! V slogi edinstvu kmeta in delaveca je nečrpna moč!

Iz sovjetske Rusije.

Moskva, 20. sept. — **Kulturno delo.** — Vseruski kongres unije izobraževalnih delavecev je poslal pozdravno brzojavko angleškemu proletarijatu in mu čestital na vztrajnem boju proti britskemu imperializmu. Delegatje na kongresu, ki so zastopali 275.000 izobraževalnih delavecev, so sklenili, da se ustavi pocebni organ za izobraževalno delo izven šole. — Ljudsko poverjeništvo za javno izobrazbo je odprlo pripravljalnico za učitelje na otroških vrtcih. — Centralni arhivarski direktorij je odpril tečaj za arhivarje in paleografe. — "Izvestija" v Moskvi javljajo, da se nahaja parnik "Rdeča zvezda" na agitatorični plovbi na Volgi. Na parniku je tiskarna in radio-postaja in vrhutev ima vso opremo za kinematograf za predstavljanje slik kmetom v vseh ob Volgi. — Proletarski pesnik Kozlov, avtor "Legende Komunarda" in "Kralja v kraljevstvu ērne redkve", je pravkar objavil drama "Jastreb" v treh dejanjih; avtor drame je zajeta iz življenja špekulantov.

Industrijalno delo. — V okolici Urala je bilo pred kratkim zgrajenih mnogo novih tovarn, v katerih se izdelujejo lokomotive in železniški material. V severnem delu Uralov je zgrajena tovarna za izdelovanje bodoče želje. V Jekaterinoslavu je postavljena velika nova tovarna za izdelovanje železnih kablov in telegrafskega materiala. Tovarna posluje s polno paro. Ta material je bil uvažan iz tujine. — Žetvena kampanja v Penzi je povoljno izpadla. Delovna armada je spravila v žitnice 100.000蒲udov ovsja in 137.000蒲udov pšenice; dobitilo se je tudi 15 milijonov jajc, 15.000 funtov surovega masla itd. — Centralni

izvrševalni odbor v Turkestanu je mobiliziral dovolj delavecev, med katerimi je mnogo komunistov, za žetvo. Letina v Turkestanu znaša več kot 21 milijonov蒲udov vatevši dva milijona蒲udov riža. Milijon蒲udov riža in milijon蒲udov posušenega sadja je poslanih v centralno Rusijo. — Iz Omska so bile prepeljane velike zaloge pšenice in drugega žita v Arhangelsk, kjer bo čakalo zamene za blago iz tujine.

Kulturno delo v sovjetsko Rusiji.

Vseruski kongres zveze vzgojevalnih in socijalističnih del, ki se je otvoril 30. septembra, poslal je britskemu proletarijatu pozdrave in mu čestital k neučinkovitemu boju proti britanskemu imperijalizmu. Delegatje na kongresu, ki so zastopali 275.000 izobraževalnih delavecev, so sklenili, da se ustavi pocebni organ za izobraževalno delo izven šole.

Izmenjava blaga sovjetske Rusije. — Ekspedicija z žitom in drugimi surovinami, ki so določene za izmenjavo z inozemstvom, je zapustila Omsk in je na poti v Arhangelsk.

Glas ruskega časopisa.

V "Izvestiji" piše Stekljov: Obnašanje poljske aristokracije je skrajno sumljivo. Medtem ko se ista posvetuje z nami o miru, kova z antanto načrte za nadaljevanje vojne. Poljaki bodo stali gotovo take mirovne pogoje, ki jih Rusija ne bo mogla in ne bo smela izpoliniti.

Poljska vlada se je zavila v tajno molčanje, toda splošni teror poljskega časopisa, poljski pohod čez jezikovno mejo izdaja prave namene svoje vlade. Imperijalistični apetit poljskih žlahetičev niso zbulnili v takih meri vojaški uspehi, ki so, to morajo priznati Poljaki sami, le skrajni in začasni, kakor sistematična gonja po antanti. Pripravljeni moramo biti, da bo naša odkritoščna volja do upostavitve mirovih odnosa, ki so nam in Poljsko imela neuspeh. Mi želimo mir, toda soliden mir, ki bo varoval interes ruskih delavskih mas.

POTOP.

Zgodovinski roman

Spisatelj H. Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

Zvižganje in udarec krogelj so jo strašili; zmešnjava, dirjanje raznašalev povelj, pok pušč in stokanje ranjenih pa jo je kar pripravilo ob zavest in smrad smodnika ji je dušil dlanje v prsi. Počutila se je slabco; lice ji je obledelo liki plutno in jela je jokati na glas kakor otrok, eden izmed vojakov, mladi Alojz iz Krimara, jo je moral objeti z rokami. Držal jo je krepko, celo krepke, nego je bilo treba ter bil gotov držati jo tako do konca sveta.

Vojaki naokrog so se jeli smejeti.

"Glejte viteza v janki!" so se začuli glasovi.

Drugi pa so dejali:

"Nu, kaj, Anica! Varen šeit se ti je sicer ohrani na rame, za to pa te zadene pod njim. Kupido s svojo strelo tem lažje!"

Vojakov se je polastiila po teh besedah dobra volja.

Drugi pa so med tem raje opazovali Alenko, ki se je obnašala povsem drugače. Iz početka, ko je u-koliko krogelj žvižgal mimo nje, je obledela ter se ni mogla ubraniti, da bi ne bila pri življanju krogelje umikala glave ter ne zakrivala oči. Toda takoj je vskipela v njej vitežka kri; lice ji je zalla rdečica kakor roži, dvignila je glavo in džino gledala pred se. Njen razširjene nosnice so počeljivo vohale smodnikov smrad. Ker pa je dim pri vratih postajal med tem čimdalje večji ter zakril bojno polje; radi tega je odšla pogumno gospodična, ko je videla, da odbajajo častniki naprej, da lažje zasedujejo bitko, ž njimi vred tudi ona in ni niti pomisnila, kaj dela.

Sedaj jezdcev se je začula pohvala.

"Evo, to je vitežka kri, to je ženska za vojake, to je izborn prostovoljec!"

"Živelja Bilevičeva!"

"Potrudimo se kolikor le mogoče, da se odlikujemo pred takimi očmi!"

"Celo amazonske niso stale pogumneje pred počkami," zakliče neki mlad vojak, ki je najbrže pozabil očividno, da so živele amazoneke še pred konjeniki smodnika.

"Čas bi želil končati ta boj. Pešci so se dobro obnesli in sovražnik ima veliko izgubo."

Renjma, sovražnik ni mogel ničesar doseči s konjenicami. Vsak hip je spustil konje v beg ter napadel vrata, toda po skupnem strelu se je zopet nevesti o umaknil. In kakor pušča val, ki se razlije po plitkem obrežju, za seboj školjke, kamenje, mrtve ribe, tako da je tudi po vsakem napadu ostalo nekoliko konjik in človeških trupel na poti pred vrati v naseljino.

Konečno je napad prenehal. Bližali so se samo nekateri državiteči in streljali proti vasi in sami kresov in pušč ter hoteli tako obrniti pozor-

nost biličevih oddelkov na se. Zato pa je spieszil mečnik na steno nekega poslopja in zagledal neko gibanje v zadnjih sovražnikovih vrstah, ki se krenile na polje in proti gozdovi, razprostirajoči se na levem strani Volmontovice.

"Od te strani nas začnejo napadati!" zakriči takoj odpošilje oddelek konjice med koče, da bi se na sadnikih postavila sovražniku po robu.

Pol ure pozneje se je pričela na levem kriju oddelka bitka.

Zagrajeni sadniki, so zelo ovirali napad, toda te ovire so veljale za obe strani. Pri tem pa se je sovražnik raztegnil v dolgo vrsto in imel manj izgube od strelov.

Bitka je postala čimdalje bolj vroča; pri vratih so se ponovili napadi.

Mečnik se je začel vznemirjati. Na desni strani je imel še nezaseden gaj, ograjen z ne preveč široko, toda globoko in blatno reko, katero bi bilo težavno prebroditi. Samo na jednem mestu je držala do plitkega obrežja pot, po kateri so goniли pastirji živino v gozd.

Radi tega je mečnik čimdalje bolj pogostoma jel zreti na to stran.

Med tem je skozi prozorno že brezlistnato goščavo zagledal ob večerni zarji blesk orložja in cer oblak vojakov.

"Babilne gre," si je mislil.

Toda v tem hipu priskače k njemu Hronstovski, načelnik škadrona konjice.

"Sem od reke se bližajo švedski pešci!" zakliče prestrašen.

"To je izdajstvo!" zakliče načelnik. "Za Booga, napadite s svojim krdelom te pešci, sicer nas napadejo od strani!"

Med tem je skozi prozorno že brezlistnato goščavo zagledal ob večerni zarji blesk orložja in cer oblak vojakov.

"Babilne gre," si je mislil.

Toda v tem hipu priskače k njemu Hronstovski.

"Prideržite jih vsaj za jedno uro, mi pa se med tem začnemo umikati proti gozdu."

Hronstovski odjedti ter odrine na celu dveh sto jezdcev takoj naprej. Ko zapazi to sovražnik, Jane v goščavi urno delati priprave za sprejem sovražnika. Čez trenutek poženejo jezdci konje, toda iz goščave zagromi strel iz pušč. Mečnik je obupal ne samo nad zmago, maverč celu nad resljivo lastnih pešcev.

Razume se, da je mogel še odstopiti z oddelkom konjice ter iskati rešitve v gozdu. Toda to umikanje bi bilo slično velikemu porazu, ker bi s tem izdal sovražniku večino svojega oddelka in osnale ladvanske prebivate, ki so se bili zbirali v Volmontovicah in hoteli videti Babniča. Pa tudi Volmontovice bi bile v takem slučaju požgane do tal.

Ostala je samo še jedna nadeja, da zlomi Hronstovski moč švedskih pešcev.

Med tem se je stemnilo na nebuh, toda naselbina je bila osvetljena od plamena, ki se je dvigal od pričaganj iverij in tresek, ležičnih pri vratih prve hiše. Od njih se je vlgala celo hiša in krov polar je osvetil v vask.

Pri blesku tega ognja je zagledal mečnik konje Hronstovskega, ki se je vrnila splašeno in v neretu, za njo pa so prihiteli iz goščave švedski pešci ter se pripravljali na napad.

ČEDEN PROHIBICIJSKI AGENT.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

če na parolo. Izpuščen je bil iz ječe 5. novembra 1916 in prosil je superintendenta Charlesa De Woodyja v justičnem departmaju za delo. Bil je nastavljen in prijavil se je agentu Ray Flintheu, ki je imel nalogu, da pazi, kaj nganjajo "rdečkarji." Dne 7. novembra je bil nastavljen v tem oddelku in dobil je nalog, da pazi na Bernstein. McMullin je rekel, da je bil Bernstein "rdečkar," ki je pa kmalu umrl, in izgubil je zopet delo.

Potem je bil nastavljen v hiroju za glime odbora za javne informacije. Ko je službo izgubil, je dobil službo detektiva pri železniški družbi Lehigh. Tudi ta služba ni trajala dolgo in nastavljen je bil pri colinskem departmaju, da preide neko tatino na neki ladji. Tudi od te službe se je McMullin kmalu poslovil in postal je detektiv pri oddelku colinskega departmanta, ki lobi tihotape, pečajoče se s prodajo narkotičnih strupov. Dne 29. januarja 1920 je postal prohibusionički agent, ki ima nalogu, da pazi, da ljudje ne prelomijo, prihodnječi zakona.

Obsodil je brezposelnega delavca James Furyja na šest mesecev zapora in da mora biti skozi šest mesecov obrit. Pri vtemeljevanju svoje sodbe je sodnik dejal, da je vprav njegova dolga brada zakrivila, da ne dela in roča do mesta za delom.

O modri sodnik! Zakaj ne stopi v Los Angeles in druga kalifornijska mesta, kjer bo našel gladko obrite postopade v domovih bogatinov, katerim bi lahko prisodil po šest mesecev zapora, da

V teh številkah je čitali staro jasno zraste brada. Sodbo bi lahko utemeljil, da zaradi tega niso delali, ker so hodili okoli gladko obriti.

POL MILJONA AVTOMOBLOV V ILLINOISU.

Springfield, Ill. — Walter W. Miller, predstojnik državnega avtomobilskega departmента, poroča, da se je število avtomobilov v Illinoisu pomnožilo za sto tisoč v enem letu. Motorcikljev je pa čimdalje manj. V minjem letu je bilo registriranih 478,000 avtomobilov in 12,500 motorciklov. V teknu leta je pa število registriranih avtomobilov naraslo na več kot pol miljona, tovornih avtomobilov pa na 64,000. Število motorciklov se je pa znižalo na enajst tisoč.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja moja sestra Marija Zupančič, omogočena Tratnik, doma Škocjan na Dolenjskem. Cenjenje rojake uljudno prosim, če kdo ve za njeni naslov, naj mi to sporoči, za kar bom zelo hvalezen, ako boste pa sama čitala ta oglas, naj se nemudoma prijavi na moj naslov.

Martin Zupančič,
1020 State St., Girard, Ohio.

BURŽOAZIJA BEŽI V AMERIKO.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

prišlo od tam 756; na Poljsko je šlo 18,190, izselilo se je v Ameriko 4813; v Češkoslovaki 11,147, izselilo sem 3426; Rumunski nam je poslala 1390 oseb, dobila je iz Amerike 21,506; Grški je dobila 20,314, vrnila 11,981.

Drugače pa je bilo v zapadni Evropi. Iz Anglije je prišlo 27,871 imigrantov, tja se je vrnilo iz Amerike pa le 8039; Francija je poslala 8945 oseb, dobila pa je 4677. Glede Italije so številke skoraj enake, toda nazivajoči na